

คนแคระ

ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช¹ และปวีณา แก้วอาจ²
Prasopsuk rittidet¹ and Paweena kaewart²

ไขปมปัญหาบุคลิกภาพ “เกริก” ในนวนิยายเรื่องคนแคระ

นวนิยายเรื่องคนแคระ ผลงานการประพันธ์ของ วิภาส ศรีทอง เป็นนวนิยายที่แต่งดีทั้งด้านกลวิธีการแต่ง และคุณค่าที่ได้จากเรื่อง ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปีพุทธศักราช 2555 คนแคระ เป็นเรื่องราวที่เสนอปัญหาสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์ เปิดเผยให้เห็นความโดดเดี่ยวอ้างว้างของกลุ่มคนซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมร่วมสมัย โดยสะท้อนให้เห็นการขาดความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์การหมกมุ่นอยู่กับปัญหาของตนเอง และการโยนหาสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์แต่จำกัดขอบเขตของความสัมพันธ์นั้นไว้ ทั้งหมดนี้ผู้เขียนนำเสนอผ่านตัวละครที่แสดงความเย็นชาต่อชะตากรรมของมนุษย์ และหาทางสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตัวเอง

เรื่องย่อ

“คนแคระ” เป็นการเล่าเรื่องราวของ ‘เกริก’ อดีตนักศึกษาแพทย์ที่เรียนไม่จบการศึกษา แต่ครอบครัวมีฐานะร่ำรวยเป็นมหาเศรษฐี โดยวันดีคืนดีเขาก็หนีออกจากรายการจับคนมาขังในตึกร้างที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองแห่งหนึ่ง ซึ่งเขาเป็นเจ้าของ และเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายของเขาก็คือชายแคระผู้ไม่มีความพิเศษอะไรใด ๆ ก่อเกิดความสัมพันธ์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อันยากจะเข้าใจเมื่อ “เกริก” ปฏิบัติต่อคนแคระรายนั้นอย่าง ‘แขกผู้มีเกียรติ’ และเลี้ยงดูป้อนเสื่อเขาด้วยสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างดี โดยไม่มีเจตนาที่จะทำร้ายทารุณอะไรเขาเลย นอกจาก ‘เกริก’ แล้วก็ยังมีผู้ร่วมเหตุการณ์อีกสองคน นั่นคือ ‘พิชิต’ ชายหนุ่มที่เพิ่งจะสูญเสียภรรยา และ ‘นุช’ ศิลปินสาว ทั้งสองเพื่อนสนิทตั้งแต่สมัยเรียนของเกริก คนทั้งสามนี้ต่างใช้คนแคระในการสร้างความหมายให้ตัวเองด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ในขณะที่คนแคระก็เฝ้าฝันถึงอิสรภาพ แม้ว่าสภาพความเป็นอยู่ของเขาจะสุขสบายจนไม่มีอะไรอื่นใดให้เรียกร้องซึ่งนวนิยายเรื่องนี้มีตัวละครน้อย ตัวละครที่เป็นตัวเอกของเรื่องคือ “เกริก”

เกริก เป็นตัวละครที่มีลักษณะบุคลิกภาพที่น่าสนใจ ผู้วิจารณ์จึงนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคลิกภาพของ เกริก ตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะผ่านปมขัดแย้งทางสัมพันธภาพด้านครอบครัว ด้านสังคมจนเกิดเป็นปมในใจนำไปสู่การแสดงออกด้วยลักษณะบุคลิกต่าง ๆ ที่สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีบุคลิกภาพจากแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพที่สำคัญจากนักจิตแพทย์ นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา 5 คนได้แก่ (1) ซิกมันด์ فروยด์นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่ฉายให้เห็นภาพมนุษย์ลักษณะต่าง ๆ ที่ประสบทั้งความสมหวังและผิดหวังสลับเปลี่ยนกันไป (2) คาร์ล กุสตาฟ จุง นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่เชื่อว่าบุคคลมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปสู่ภาวะ “ความเป็นคนเต็มโดยสมบูรณ์” เสมือนการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางอันสมบูรณ์แบบ (3) แอลิ สแตค ซัลลิแวน นักจิตแพทย์ที่เห็นโครงสร้างของบุคลิกภาพจาก “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล” (4) คาเรน ฮอร์นัย เป็นนักจิตแพทย์ที่เน้นความสำคัญของอิทธิพลประสบการณ์วัยเด็กและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในครอบครัว และ (5) แอริค ฟรอมม์ เป็นนักทฤษฎีบุคลิกภาพที่มีพื้นฐานการศึกษาทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา อธิบายถึงรูปแบบของสังคมต่าง ๆ ที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของคนในสังคม ตัวละครอื่น ๆ เสริมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเกริกให้เด่นชัดเจน ดังนั้นเกริกจึงได้รับการคัดเลือกมาวิเคราะห์บุคลิกภาพ ในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องคนแคระ ประเด็นที่นำมาวิจารณ์ประกอบด้วย

1. ปมขัดแย้งและข้อขัดแย้ง
2. อ้างว้างเดียวดาย
3. กลวิธีป้องกันตัว
4. มีความหวาดกลัวสูง
5. สัญชาตญาณมุ่งเป็นและมุ่งตาย
6. ไม่แยแส ไม่โอ้อวด

ผู้วิจารณ์นำเสนอแต่ละประเด็นคือ

1. ปมขัดแย้งและข้อขัดแย้ง

การอธิบายปมขัดแย้งและข้อขัดแย้งจากตัวละครคือ เกริก ตัวละครที่มีพร้อมทุกอย่างทางด้านฐานะคือ ครอบครัวมีฐานะทางสังคม มีธุรกิจมากมาย และการเรียน เกริกเป็นนักเรียนที่เรียนดีอยู่ห้องคิงส์มาตลอด เป็นคนฉลาด สติปัญญาล้ำเลิศ สอบเอ็นทรานซ์ติดคณะแพทยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่เขายังมองไม่เห็นความพิเศษหรือความเป็นอัจฉริยะบุคคลของตน ถึงแม้ว่าตัวละครตัวนี้จะสร้างให้มีพร้อมในฐานะทางสังคม แต่หาเติมเต็มให้เขาพอไม่ เพราะสิ่งที่เขาขาดและโหยหาเรียกร้องนั้นไม่เคยเกิดขึ้นกับเขาเลยตั้งแต่เด็ก นวนิยายเรื่องนี้ได้ยกเอาประเด็นนี้มาจุดสร้างความขัดแย้งระหว่างตัวละคร ได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ไปตามเส้นทางของตน ซึ่งพฤติกรรมที่เกริกแสดงออกเพิ่มวิเคราะห์จุดด้อยของครอบครัวด้านสังคมคือ

1) ปมด้อยสัมพันธภาพทางด้านครอบครัว

ครอบครัวของเกริกแม้จะมีฐานะร่ำรวยทางสังคม แต่สิ่งที่เกริกขาดไปนั้นคือสัมพันธภาพอันดีระหว่างครอบครัวที่เขาไม่เคยได้สัมผัสอย่างจริงจัง ตัวอย่าง

1.1) ปมด้อยสัมพันธ์ภาพระหว่างกรีกกับแม่

กรีกเกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะที่ดีทางสังคม ถูกเลี้ยงดูอย่างดี เขาเป็นเด็กที่ฉลาดมีสติปัญญาดี เรียนเก่ง แต่ในความสัมพันธ์ทุกอย่างของเขานั้นมีสิ่งหนึ่งที่กรีกไม่มีและขาดไปในชีวิตของกรีกตั้งแต่วัยเยาว์แล้วไม่สามารถจะหาทดแทนได้นั้น ทำให้กรีกเกิดปมด้อยในชีวิตไขว่คว้าสิ่งเหล่านี้ตลอดเวลา

ดังที่ คาร์ล กุสตาฟ จุง อธิบายว่า มนุษย์จะปรับบุคลิกภาพให้เกิดดุลยภาพ โดยใช้กลวิธี 3 ประการ คือ การชดเชย การเก็บกด และการสร้างสัญลักษณ์ ในนวนิยายเรื่องนี้กรีกปรับบุคลิกภาพของตนโดยใช้กลวิธีการชดเชย ซึ่งการชดเชย คือพลังความต้องการที่เป็นไปอย่างหยาบ ๆ (Primitive) หรือมาจากสันดานเดิม ได้รับการเปลี่ยนเข้าแทนที่ด้วยพฤติกรรมอันมีวัฒนธรรมสูงกว่า มีศีลธรรมอันดีงามยิ่งกว่าเดิม จากการขาดความรักจากแม่ตั้งแต่วัยเยาว์ เพราะกำพร้าแม่ตั้งแต่เล็ก ๆ ทำให้กรีกปรับบุคลิกภาพของตนให้เกิดดุลยภาพ กรีกจึงฝึกฝนการเรียนรู้และเรียนเก่ง เพื่อทดแทนสิ่งที่กรีกขาดไป ที่ผู้แต่งได้สะท้อนบุคลิกภาพของกรีกที่ขาดแม่ดังนี้

ตัวอย่างบางตอนของเรื่อง

“ กรีกมาจากครอบครัวฐานะร่ำรวย มีเกียรติ เขาเป็นลูกคนเดียวกำพร้ามารดาตั้งแต่วัยเยาว์ กรีกเรียนดีและอยู่ห้องถึงสามตลอด เคยสอบพรีเอ็นทรานซ์ช่วงสมัยมัธยมปลายได้อันดับสิบเอ็ดของประเทศ จัดได้ว่าอยู่ในระดับหัวกะทิ แม้จะถือว่าเป็นคนฉลาด สติปัญญาล้ำเลิศ แต่กระนั้นก็ยังไม่มีลักษณะเด่นของตัวเอง เขาไม่เชื่อว่าตนเองจะเป็นอัจฉริยะบุคคลได้ตราบเท่าที่ยังมองไม่เห็นความสามารถพิเศษเฉพาะตัวอะไร เขาสอบเอ็นทรานซ์ติดคณะแพทยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พอขึ้นปีที่สองเขาก็เริ่มสนใจในวิชาชีพที่ตนเลือกน้อยลง ” (วิภาส ศรีทอง, 2555 : 26)

1.2) ปมด้อยด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างกรีกกับพ่อ

ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าครอบครัวของกรีกเป็นครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย มีเกียรติ กรีกเป็นลูกชายคนเดียว ขาดแม่ตั้งแต่วัยเยาว์ มีพ่อคอยตามใจไม่เคยดุค่า เลี้ยงดูกรีกอย่างประคบประหม่อม และไม่คอยจะพูดคุยกัน คอยมองอยู่ห่าง ๆ ในสัมพันธ์ภาพบ่งบอกระยะห่างระหว่างกรีกกับพ่อทำให้กรีกเป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเอง อยากจะทำอะไรก็ทำ พ่อไม่เคยห้าม จนกรีกติดเป็นความเคยชิน จึงกลายเป็นบุคลิกของกรีกที่ตัดสินใจอย่างหุนหันพลันแล่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ แฮรี่ สแตค ซัลลิแวน อธิบายว่า โครงสร้างบุคลิกภาพเป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ซึ่งในนวนิยายเรื่องนี้ กรีกมีโครงสร้างบุคลิกภาพแบบ Dynamisms คือพฤติกรรมที่เป็นความเคยชินในด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น ศูนย์กลางของ Dynamisms คือ Self , Self เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากการใช้กลไกป้องกันตัว เพื่อให้ความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งกรีกมีความสัมพันธ์กับพ่อผู้เลี้ยงดูแบบห่างเหิน พ่อไม่ดูตัวว่ากล่าว ทำให้กรีกทำในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ตามใจชอบ การเรียนรู้ดังนี้ช่วยให้เด็กตัดสินใจลักษณะตนที่ตนเองกระทำว่าถูกต้อง ดีแล้ว ตามคำบอกเล่าของพ่อแม่ หรือจากการที่พ่อแม่ไม่ดูตัวทำให้เด็กเกิดความเคยชินและคิดว่าเป็นสิ่งที่ควรทำหรือทำได้ เช่น

“ กรีกนึกไม่ออกว่าความปรารถนาแท้จริงที่ชักนำเขาไปสู่การกระทำสุ่มเสี่ยงอย่างบ้าระห่ำนั้นคืออะไร นับแต่เด็กจนเติบโตเขามักตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ในชีวิตด้วยตรรกะอันยากที่ใครอื่นจะทำความเข้าใจได้ การถูกประคบประหม่อมตามใจจนเหลือ อันเนื่องจากครอบครัวมีฐานะที่มีเพียงบิดากับบุตรชายสืบสกุลคนเดียว คือคำอธิบายหลักในสาเหตุของความหุนหันพลันแล่นของกรีกเสมอมา เขานึกจะทำอะไรก็ทำ บิดาไม่เคยขัดหรือดักเตือน ” (วิภาส ศรีทอง, 2555 : 32)

2) ปมด้อยด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างกรีกกับสังคม

สัมพันธ์ภาพด้านสังคมก็เป็นส่วนที่สร้างปมด้อยให้เกิดขึ้นกับกรีกเช่นเดียวกันกับปมด้อยสัมพันธ์ภาพด้านครอบครัว ซึ่งถ้าพิจารณาดูแล้วยิ่งส่งผลอย่างมากต่อบุคลิกลักษณะของกรีก เพราะกรีกมีบุคลิกที่แสดงออกอย่างหุนหันพลันแล่นดังที่เคยกล่าวมาแล้วข้างต้น การแสดงออกของกรีกจึงถูกประเมินไปในแง่ลบ เพราะการถูก

ประเมินอย่างฉาบฉวย ซึ่งการตัดสินใจของบุคคลต่าง ๆ นั้นเกริกไม่ใส่ใจที่จะเก็บมาคิด ทำให้เกริกกลายเป็นคนที่เย็นชา ไม่แยแสกับคำทักท้วง สัมพันธภาพระหว่างสังคมนี้จึงมีส่วนที่ทำให้เกริกมีลักษณะเย็นชาต่อชะตากรรมของมนุษย์

2. อ้างว้างเดียวดาย

แอริค ฟรอมม์ อธิบายว่า มนุษย์ในสมัยปัจจุบันมีความรู้สึกอ้างว้าง เพราะแยกตัวเองออกจากบุคคลอื่น และออกจากธรรมชาติหากดูตามลักษณะชีวิตของเกริกแล้วจะเห็นว่าคำอธิบายของ แอริคฟรอมม์เป็นไปตรงกับชีวิตของเกริกในนวนิยายเรื่องนี้ เกริกผู้มีชีวิตในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย มีเกียรติ เกริกเติบโตมาด้วยการถูกระเบียบประหม่อมตามใจจากพ่อจนเหลือ ครอบครัวที่มีฐานะที่มีเพียงพ่อกับลูก ในที่สุดท้ายที่เกริกจะเรียนจบพ่อก็เสียชีวิตลงทำให้เกริกต้องออกจากโรงเรียนแพทย์กลางคัน โดยไม่คิดจะกลับไปเรียนอีก เกริกได้รับช่วงต่อกิจการต่าง ๆ ของพ่อที่ทิ้งไว้ให้ แต่เกริกก็ไม่ได้รู้สึกดีใจอะไรมากนัก เกริกรู้สึกถึงความโดดเดี่ยว อ้างว้างเดียวดาย เหมือนขาดอะไรในชีวิตไปบ่อยครั้งที่เกริกเดินทางไปสำรวจที่ตึกร้าง บรรยากาศสลายล้อมด้วยความอ้างว้าง เงียบเหงา และซึมเศร้า ชักพาให้เขาต้องจมดิ่งไปสู่ห้วงความคิดต่าง ๆ นานา ซึ่งผู้แต่งได้สะท้อนตัวตนของเกริกผ่านความรู้สึกว่า

“ ความรู้สึกที่แยกตัวเขาจากคนอื่น ๆ ยิ่งขยายกว้าง เขารู้สึกอ้างว้างท่ามกลางโลกที่ผ่านเข้ามา ซึ่งดูคล้ายๆ ทำให้ความหวังใหม่ แต่แล้วก็ผ่านพ้นไปอย่างเงียบงัน เขาจึงเหมือนก้อนหินที่ค้างนิ่งอยู่ในก้นแม่น้ำ ไม่เคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับอะไร ” (วิภาส ศรีทอง, 2555 : 32) ในเรื่องคนแคระนี้ เกริกมีความหวาดกังวลประเภท Basic Anxiety ตามทฤษฎีของออร์นัย ทั้งนี้เพราะเกริกเป็นตัวละครที่ขาดความรักจากแม่ตั้งแต่เยาว์วัย และขาดที่พึ่งเดียวอย่างพ่อไปอีกคน ดังนั้นเขาจึงสร้างเกราะป้องกันขึ้นมาและแยกตัวออกจากคนอื่น ๆ เรื่อย ๆ มา เพื่อค้นหาตัวตนของตนเอง

3. กลวิธีป้องกันตัว

ฟรอยด์อธิบายว่า มนุษย์พยายามแก้ไขข้อขัดแย้งของจิตใจ ความคับแค้นใจและความไม่สบายใจต่าง ๆ โดยใช้กลวิธีป้องกันตัวแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบ ภาวะต่าง ๆ บีบคั้นจิตใจ มนุษย์ไม่พึงปรารถนาจึงพยายามหาทางผ่อนคลาย ดังนั้น Ego จึงแสวงหาวิธีลดภาวะไม่พึงปรารถนาต่าง ๆ โดยวิธีที่เรียกว่า “กลวิธีป้องกันตัว” กลวิธีป้องกันตัว เป็นการปฏิเสธหรือปิดบังอำพรางความเป็นจริงเป็นกลไกทางจิตใต้สำนึกมากกว่าทางจิตสำนึก สำหรับเกริกเขาใช้กลวิธีแบบเสสรัง (Reaction Formation) เขาสร้างภาพให้บุคลิกภาพของเขาให้ดูเป็นปกติ โดยซ่อนความหวาดวิตกไว้ภายในส่วนลึกของจิตใจ ด้วยการตระเวนเสาะแสวงหาข่าวจากสถานที่ต่าง ๆ ตามหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ อพาร์ตเมนต์ที่เขาก่อเหตุลักพาตัว แต่เขาก็ทำตัวให้ปกติโดยที่ไม่มีใครสงสัยมีเพียงเขาเท่านั้นที่ทราบการกระทำของเขาครั้งนี้

“ เกริกขับรถไปที่ห้างสรรพสินค้าใหญ่ ตรงซูเปอร์มาร์เก็ตจับจ่ายข้าวของตนเองไว้หลายอย่าง ลากรถขึ้นไปยังท้ายรถและกลับเข้ามาอีกรอบเพื่อแวะร้านหนังสือ เขากว้านซื้อหนังสือพิมพ์ทุกหัวสีและหามุมสงบในศูนย์อาหาร ตั้งใจอ่านทุกกรอบข่าว ทุกคอลัมน์ เขาสนใจอ่านข่าวคนหายซึ่งมีทั้งหมดสามคดี ทั้งหมดไร้ความเกี่ยวข้องกับการหายตัวของการหายตัวของชายแคระ ”

4. มีความหวาดกลัวสูง

ฟรอยด์เชื่อว่า ความหวาดกังวลเป็นเรื่องที่มนุษย์หลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะ ความปรารถนาของมนุษย์ไม่ได้รับการสนองตอบสมใจเสมอไป หรือ Ego ไม่สามารถควบคุม Id และ Super Ego ได้อย่างสมดุลเหมาะสมตลอดเวลา นักจิตวิทยาบุคลิกภาพหลายท่านเชื่อว่า มนุษย์เราส่วนมากหลบหนีความหวาดกังวลไม่พ้น ความกังวลเป็นตัวกำหนดลักษณะบุคลิกภาพแฉะหนึ่ง อิทธิพลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความหวาดกังวล ในเรื่องคนแคระ เกริกมีความหวาดกังวลประเภท Moral Anxiety ตามทฤษฎีของฟรอยด์ เป็นความหวาดกลัวที่เกิดจากความสำนึก

ผิดชอบชั่วดี และมีความกังวลประเภท Basic Anxiety เพราะ การขาดความรักจากแม่ และการถูกระเบียบประหมองจากพ่อจนเหลือ ดังนั้นเกริกจึงไขว่คว้าหาสัมพันธภาพจากสิ่งรอบตัว แม้ว่าเขาจะมีพร้อมในด้านฐานะก็ตาม

5. สัญชาตญาณมุ่งเป็นและมุ่งตาย

ตามทฤษฎีของฟรอยด์ อธิบายถึงสัญชาตญาณ ๒ อย่างคือ สัญชาตญาณมุ่งเป็น (เช่น ความหิว ความกระหาย แรงขับทางเพศ) และสัญชาตญาณมุ่งตาย (เช่น ความโกรธ ความเกลียด ความอยากทำร้าย ทำลาย) ลักษณะที่เด่นชัดของสัญชาตญาณนี้คือแรงกระตุ้นให้ก้าวร้าว ทำลาย เช่นทำตัวเองให้เจ็บปวด หรือลำบาก และทำต่อผู้อื่น ในนวนิยายเรื่องนี้เกริกมีสัญชาตญาณมุ่งตายอย่างเห็นได้ชัดที่สุดคือตอนเกริกขับรถติดตามคนแคะของขบวนรถคณะ เดอะนอตตี ยูเครเนียนโซว์ ที่เกริกคิดว่าเป็นคนแคะที่เขาจับตัวไป เกริกติดตามไปโดยรู้อยู่ในใจของตนแล้วว่าอันตรายที่จะเกิดขึ้นตามมาที่เขาอาจจะแลกมันมาด้วยชีวิตก็เป็นได้ แต่เกริกกลับไม่หวั่นไหวแต่กลับเร่งเครื่องย่นติดตามไปอย่างบ้าระห่ำ จากฉากที่ผู้แต่งบรรยายขณะเกริกขับรถว่า

“ ซูบาร์เคลื่อนไปจ่อท้าย รถบรรทุกปรากฏให้เห็นเต็มตา ตู้คอนเทนเนอร์ดูเหมือนอยู่บนล้อหลังคู่ แรงสะเทือนย่นยันพละกำลังอันปรีของเครื่องยนต์ที่ส่งเสียงครางหนัก ๆ ฟังดูคลุม สักครู่รถบรรทุกพ่วงเปิดไฟฉุกเฉินส่งสัญญาณเตือนถึงการล่าเส้น แต่เกริกกลับควบคุมรถขับไปชิดอย่างบ้านบิ่น ถ้าหากรถบรรทุกพ่วงเบรกกะทันหัน ไม่มีทางที่เกริกจะเหยียบเบรกหยุดตามได้ทันในระยะกระชั้นชิดเช่นนี้ ”

6. ไม่แสบ ไม่อ้อไอร

เกริกเป็นตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมาให้มีพร้อมในเรื่องของฐานะ สมบัติ ความรู้ สติปัญญา เมื่อเกริกคิดอยากจะทำอะไรเขาก็จะทำตามใจเขา เกริกไม่สนใจแม้แต่คำตัดสินวิพากษ์วิจารณ์เขา หลายต่อหลายครั้งไม่เคยทำให้เขาสิ้นใจเลยแม้แต่ครั้งเดียว ในความมีพร้อมของเกริกทั้งด้านฐานะ ความมั่นคง โดยที่เขาไม่ต้องทำงานเกริกก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เพราะผู้เป็นพ่อทิ้งมรดกไว้ส่งต่อให้เขาอย่างมากมาย เกริกจึงมีนิสัยที่มั่นใจในตนเองสูง ตัดสินใจได้ด้วยตัวเองโดยไม่ใส่ใจกับคำวิพากษ์วิจารณ์ต่าง แต่สิ่งที่เขาขาดนั้นคือเขาไม่ได้ด้วยเงินทองคือสัมพันธภาพกับบุคคลทั่วไป เกริกจึงไขว่คว้าหาในจิตใจส่วนลึก บ่อยครั้งที่เกริกแยกตัวออกจากผู้คนไปยังสถานที่ที่ตึกร้างกลางทุ่ง ซึ่งบรรยากาศโดยรอบมีกลิ่นอายของการถูกทอดทิ้งเต็มเปี่ยมไปด้วยความอ้างว้าง ทำให้เกริกหลงใหลไปกับความว่างเปล่าชวนให้จินตนาการเหล่านั้น ดังที่ฮอว์กเกอร์กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความพยายามแก้ปัญหาความสับสนในมนุษย์สัมพันธ์ เกริกเป็นพวกที่มีความต้องการมีพร้อมสรรพในตัวและไม่อ้อไอร เป็นคนพวกผิดหวังจากการสร้างสัมพันธภาพกับคนทั่วไป จึงแยกตัวออกจากคนอื่น ๆ ไม่ยอมผูกพันกับคนหรือสิ่งใด ๆ กลายเป็นคนโดดเดี่ยวอ้างว้าง ดังตัวอย่างจากบางตอนของเรื่อง

“ กลิ่นของความผูกพันชวนหดหู่เคล้ากลับกลืนอับชื้นเหมือนกลิ่นเชื้อรา แทรกปนกับกลิ่นเย็นชืดจากผนังปูนอบอวลในอากาศ บรรยากาศเช่นนั้นสร้างความรู้สึกอึดอัดครึ้มล้นปริศนา เกริกชอบความว่างเปล่าเก่าแก่คร่ำคราของมัน ชอบลักษณะอันโชนด้วยรอยแผลจากกาลเวลา – มีความขลิ้มขลิ้งอยู่ในสภาพอันทรหดอย่างดื้อรั้น พื้นที่ชั้นสามโล่งว่างปราศจากเครื่องเรือนผนังเปลือยเปล่าเผยรอยแตกเป็นร่างแหเส้นเลือด ห้องทั้งห้องอบอวลด้วยความรู้สึกปลุกเร้า ความว่างเปล่าของมันเหมือนจะเรียกร้องให้เงาของเขาทาบลงไปดุจดั่งเชื้อเชิญให้ผู้มาเยือนแปลกหน้าสามารถเติมจินตนาการได้อย่างอิสระ ความรู้สึกแปลกแยกวนใจโชนขึ้นมา คล้ายมันปลอบประโลม เปรียกหาและวิงวอนอะไรสักอย่างจากตัวเขาไปพร้อมกัน ” (วิภาส ศรีทอง, 2555 : 29)

จากบุคลิกภาพลักษณะที่กล่าวมานั้นย่อมมีปมขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจตั้งแต่วัยเยาว์ทั้งสิ้นเมื่อเกริกเติบโตขึ้นจากปมด้อยอดีตที่ไม่ครบถ้วนเพราะชีวิตในวัยเยาว์เขาขาดแม่ มีเฉพาะพ่อที่ให้เขาทุกอย่างทุกอย่าง ไม่ดูคำว่ากล่าว ปมขัดแย้งเหล่านี้ส่งผลให้ เกริก ตัวละครในนวนิยายเรื่องคนแคะ มีนิสัยความประพฤติที่ชวนชวนหายหาสัมพันธภาพกับบุคคลที่อยู่รอบข้าง เพื่อทดแทนในสิ่งที่เขาขาดมาตั้งแต่วัยเยาว์ มนุษย์ยากที่จะอยู่รอดได้ トラบไตที่ชีวิตไม่ได้ตกมาอยู่ในอุ้งมือแห่งกรอบเกณฑ์ของความสุขที่จิตวิญญาณของตนเป็นผู้กำหนดขึ้น เราต่างโอบตักตัวเอง

ลงไปในความว่างเปล่าที่ปราศจากความรู้สึกใดๆ พื้นที่ชีวิตของเราจึงล้วนต่างเต็มไปด้วยคนขาดพร่อง ไม่สมส่วน ไม่สมประกอบ ที่ต่างปรากฏกายต่อโลก ผ่านการแอบซ่อนที่ต้องหลบเร้นอยู่ในหลืบมุมอันปกปิดของความหมาย ทั้งหมดทั้งสิ้นคือที่มาในนามมนุษย์แห่งโลก ณ วันที่ดำรงชีวิตอยู่โดยไร้เจตจำนงสนองกับตนเองเพื่อคลี่คลาย

เอกสารอ้างอิง

- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2554). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : หอมชาวบ้าน.
- วิภาส ศรีทอง. (2555). **คนแกระ**. (ม.ป.ท.). : สมมติ.
- Bowra, C.M. (1950). **Classcal Greece**. New York : Time-Life Book.
- Erikson, E.H. & Hall, E. (1967). **Growing and changing**. New York : Random House.
- Erikson, E.H. (1964). **Insight and responsibility**. New York : Norton, Co.